

ผลของการใช้โปรแกรมการดูแลผู้ดูแลแบบองค์รวมต่อภาวะ
และความสามารถในการดูแลผู้ป่วยจิตเภท

นางนพรัตน์ ไชยชำนาญ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวช

คณะพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2544

ISBN 974-17-0196-9

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

I 20243362

EFFECTS OF USING HOLISTIC CARING PROGRAM FOR CAREGIVER ON
BURDEN AND CAPABILITIES IN CARING FOR SCHIZOPHRENIC PATIENTS

Mrs. Nopparat Chaichumni

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Nursing Science in Mental Health and

Psychiatric Nursing

Faculty of Nursing

Chulalongkorn University

Academic Year 2001

ISBN 974-17-0196-9

หัวข้อวิทยานิพนธ์

ผลของการใช้โปรแกรมการดูแลผู้ดูแลแบบองค์รวมต่อภาวะและความ
สามารถในการดูแลผู้ป่วยจิตเภท

โดย

นางนพรัตน์ ไชยธานี

สาขาวิชา

การพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวช

อาจารย์ที่ปรึกษา

รองศาสตราจารย์ ดร. จินตนา ยูนิพันธุ์

คณะพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็น
ส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบริหารธุรกิจ

..... คณบดีคณะพยาบาลศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร. จินตนา ยูนิพันธุ์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ สมคิด รักษาสัตย์)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร. จินตนา ยูนิพันธุ์)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. ศิริเดช สุชีวะ)

นพรัตน์ ไชยธานี : ผลของการใช้โปรแกรมการดูแลผู้ดูแลแบบองค์รวมต่อภาระและความสามารถในการดูแลผู้ป่วยจิตเภท (EFFECTS OF USING HOLISTIC CARING PROGRAM FOR CAREGIVER ON BURDEN AND CAPABILITIES IN CARING FOR SCHIZOPHRENIC PATIENTS) อ. ที่ปรึกษา : รศ. ดร. จินตนา ยูนิพันธุ์, 173 หน้า. ISBN 974-17-0196-9

การวิจัยกึ่งทดลองครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบภาระและความสามารถในการดูแลผู้ป่วยจิตเภทของผู้ดูแล ก่อนและหลังได้รับโปรแกรมการดูแลผู้ดูแลแบบองค์รวม และเปรียบเทียบภาระและความสามารถในการดูแลผู้ป่วยจิตเภทของผู้ดูแล ระหว่างกลุ่มที่ได้รับการดูแลตามโปรแกรมการดูแลผู้ดูแลแบบองค์รวมกับกลุ่มที่ได้รับการดูแลตามปกติ กลุ่มตัวอย่างคือ ผู้ดูแลผู้ป่วยจิตเภท จำนวน 40 คน ซึ่งจัดแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมด้วยการจับคู่ตามระดับการศึกษาและความสัมพันธ์กับผู้ป่วย ได้กลุ่มตัวอย่างกลุ่มละ 20 คน กลุ่มทดลองได้รับการดูแลตามโปรแกรมการดูแลแบบองค์รวม ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ส่วนกลุ่มควบคุมได้รับการดูแลตามปกติ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ โปรแกรมการดูแลผู้ดูแลแบบองค์รวม แบบวัดภาระ และแบบวัดความสามารถในการดูแลผู้ป่วยจิตเภท ซึ่งได้ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาโดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 12 ท่าน ค่าความเที่ยงของแบบวัดทั้ง 2 ฉบับ เท่ากับ .93 และ .78 ตามลำดับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติทดสอบที

ผลการวิจัยที่สำคัญ สรุปได้ดังนี้

1. ภาระในการดูแลผู้ป่วยจิตเภทของผู้ดูแล หลังได้รับโปรแกรมการดูแลผู้ดูแลแบบองค์รวม ต่ำกว่า ก่อนได้รับโปรแกรมการดูแลผู้ดูแลแบบองค์รวม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
2. ความสามารถในการดูแลผู้ป่วยจิตเภทของผู้ดูแล หลังได้รับโปรแกรมการดูแลผู้ดูแลแบบองค์รวม สูงกว่าก่อนได้รับโปรแกรมการดูแลผู้ดูแลแบบองค์รวม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
3. ภาระในการดูแลผู้ป่วยจิตเภทหลังการทดลองของผู้ดูแลกลุ่มที่ได้รับการโปรแกรมการดูแลผู้ดูแลแบบองค์รวม ต่ำกว่ากลุ่มที่ได้รับการดูแลตามปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
4. ความสามารถในการดูแลผู้ป่วยจิตเภทหลังการทดลองของผู้ดูแลกลุ่มที่ได้รับการโปรแกรมการดูแลผู้ดูแลแบบองค์รวม สูงกว่ากลุ่มที่ได้รับการดูแลตามปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สาขาวิชา...การพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวช

ปีการศึกษา .....2544...

ลายมือชื่อนิสิต.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

4377564836 : MAJOR MENTAL HEALTH AND PSYCHIATRIC NURSING
 KEY WORD: HOLISTIC CARING PROGRAM / BURDEN IN CARING FOR SCHIZOPHRENIC PATIENTS / CAPABILITIES IN CARING FOR SCHIZOPHRENIC PATIENTS
 NOPPARAT CHAICHUMNI : EFFECTS OF USING HOLISTIC CARING PROGRAM FOR CAREGIVER ON BURDEN AND CAPABILITIES IN CARING FOR SCHIZOPHRENIC PATIENTS. THESIS ADVISOR : ASSOC. PROF. JINTANA YUNIBHAND, PhD. 173 pp. ISBN 974-17-0196-9

The purposes of this quasi-experimental research were to compare the burden and capabilities in caring for schizophrenic patients of caregivers before and after their participation in the holistic caregiver caring program, and to compare the burden and capabilities in caring for schizophrenic patients of the caregivers who participated in the holistic caring program and those who participated in regular caring activities. Research samples were 40 caregivers which were equally assigned into one experimental group and one control group by matching the educational level and their relationship with patients. Research instruments which were developed by the researcher were the holistic caring program for caregivers, the caregiver burden scale, and capabilities in caring for schizophrenic patients scale. The reliability of these scales were .93 and .78, respectively. The t-test was used in data analysis.

Major findings were the following:

1. The burden in caring for schizophrenic patients of caregivers who participated in the holistic caring program, after the experiment was significantly lower than before the experiment, at the .05 level.
2. The capabilities in caring for schizophrenic patients of caregivers who participated in the holistic caring program, after the experiment was significantly higher than before the experiment, at the .05 level.
3. After the experiment, the burden in caring for schizophrenic patients of caregivers who participated in the holistic caring program was significantly lower than that of caregivers who participated in regular caring activities, at the .05 level.
4. After the experiment, the capabilities in caring for schizophrenic patients of caregivers who participated in the holistic caring program, was significantly higher than those of caregivers who participated in regular caring activities, at the .05 level.

Field of study Mental Health and Psychiatric Nursing Student's signature *Nopparat Chaichumni*
 Academic year .....2001..... Advisor's signature *Jintana Yunibhand*

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาของ รองศาสตราจารย์ ดร. จินตนา ยูนิพันธุ์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผู้ซึ่งให้ความรู้ คำแนะนำ ข้อคิดและแนวทางในการทำวิจัย ตลอดจนให้ความเมตตา เอาใจใส่ และให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยตลอดมา ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ สมคิด รักษาสิทธิ์ ประธานสอบวิทยานิพนธ์ และ รองศาสตราจารย์ ดร. ศิริเดช สุชีวะ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่ให้ข้อเสนอแนะในการแก้ไขวิทยานิพนธ์ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่กรุณาตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาของเครื่องมือและให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อการวิจัยในครั้งนี้

ขอขอบพระคุณอาจารย์ วันดี ไตสุขศรี ที่กรุณาให้ใช้เครื่องมือสัมภาษณ์ความสามารถในการดูแลผู้ป่วย เพื่อนำมาพัฒนาใช้กับงานวิจัยครั้งนี้ ขอขอบพระคุณ ดร. สมหมาย คชนาม ที่ให้คำแนะนำและชี้แนะเกี่ยวกับการวิเคราะห์ข้อมูล

ขอขอบพระคุณ นายแพทย์กอบไชค จวงษ์ ผู้อำนวยการโรงพยาบาลสวนสราญรมย์ นางจันทร์หา ธีระสมบุญณี หัวหน้าฝ่ายการพยาบาล ผู้ตรวจการพยาบาล หัวหน้าหอผู้ป่วยทุกหอ รวมทั้ง บุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกท่านซึ่งไม่ได้เอ่ยนาม ที่ให้ความร่วมมือในการทดลองใช้เครื่องมือ การสัมภาษณ์ และดำเนินการทดลองจนสิ้นสุดกระบวนการ และขอขอบพระคุณ นางวิภาวี จันทมัตตการ นางสาวพรทิพย์ วงศ์สุบรรณ นายธีระยุทธ เกิดสังข์ นางสาวอรวรรณ เพ็งหนู และ นางสาวอุมาพร กาญจนรักษ์ ที่เป็นผู้ช่วยในการวิจัย

ขอขอบพระคุณบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่ให้การสนับสนุนทุนบางส่วนในการทำวิจัยครั้งนี้

ท้ายที่สุด ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ คุณพ่อ และคุณแม่ ที่ให้กำลังใจ และสนับสนุนการศึกษาตลอดมา และโดยเฉพาะคุณประสงค์ ไชยขำนิ ผู้คอยให้การสนับสนุนทั้งกำลังใจ กำลังกาย คำแนะนำช่วยเหลือ รวมทั้งกำลังทรัพย์ตลอดการศึกษาจนกระทั่งสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ของการศึกษาในครั้งนี้

นพรัตน์ ไชยขำนิ

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ซ
บทที่ 1 บทนำ	
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	6
แนวเหตุผลและสมมติฐานการวิจัย.....	6
ขอบเขตการวิจัย.....	8
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	9
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	11
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	12
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	84
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	87
การดำเนินการทดลอง.....	96
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	102
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	104
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	115
รายการอ้างอิง.....	128
ภาคผนวก	
ภาคผนวก ก รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ.....	139
ภาคผนวก ข สถิติที่ใช้ในการวิจัย.....	145
ภาคผนวก ค เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	153
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	173

สารบัญตาราง

ตาราง		หน้า
1	จัดกลุ่มตัวอย่างตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา และ ความสัมพันธ์กับผู้ป่วย	86
2	ค่าความเที่ยงของแบบวัดภาวะในการดูแลผู้ป่วยของผู้ดูแล โดยรวมและแยกรายด้าน..	92
3	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตาม อายุ เพศ สถานภาพสมรสและ ระดับการศึกษา.....	105
4	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตาม อาชีพ รายได้ของครอบครัว ความ สัมพันธ์กับผู้ป่วย.....	106
5	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตาม จำนวนสมาชิกของครอบครัว ระยะ เวลาในการดูแลผู้ป่วย อายุของผู้ป่วย และเพศของผู้ป่วย.....	107
6	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตาม จำนวนครั้งที่เข้ารับการรักษาก ของผู้ป่วย ระดับการพึ่งพาตนเองของผู้ป่วย และการใช้ยาเสพติดของผู้ป่วย.....	108
7	เปรียบเทียบคะแนนภาวะและความสามารถในการดูแลผู้ป่วยของผู้ดูแล ระหว่างกลุ่ม ทดลองและกลุ่มควบคุม ก่อนการทดลอง.....	109
8	เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยภาวะและความสามารถในการดูแลผู้ป่วยของผู้ดูแลในกลุ่ม ทดลอง ก่อนและหลังได้รับโปรแกรมการดูแลผู้ดูแลแบบองค์รวม.....	110
9	เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยภาวะและความสามารถในการดูแลผู้ป่วยของผู้ดูแล ระหว่าง กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม หลังได้รับโปรแกรมการดูแลผู้ดูแลแบบองค์รวมและ ได้รับการดูแลตามปกติ.....	111
10	เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยภาวะในการดูแลผู้ป่วยของผู้ดูแล ก่อนและหลังการทดลอง จำแนกตามรายด้าน ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม.....	112
11	คะแนนภาวะ(เชิงอัตนัย)ในการดูแลผู้ป่วยของผู้ดูแล ก่อนและหลังการทดลอง จำแนกตามรายข้อ ในกลุ่มทดลอง.....	148
12	คะแนนภาวะ(เชิงปรนัย)ในการดูแลผู้ป่วยของผู้ดูแล ก่อนและหลังการทดลอง จำแนกตามรายข้อ ในกลุ่มทดลอง.....	149
13	คะแนนความสามารถในการดูแลผู้ป่วยของผู้ดูแลผู้ป่วยจิตเภท ด้านความเข้มแข็งในตน เองและความสามารถในการตัดสินใจเกี่ยวกับสุขภาพของผู้ป่วย ก่อนและหลังการทดลอง จำแนกตามรายข้อ ในกลุ่มทดลอง.....	150

ตาราง

14	คะแนนความสามารถในการดูแลผู้ป่วยของผู้ดูแลผู้ป่วยจิตเภท ด้านความรู้และ ประสบการณ์ในการตัดสินใจกระทำเกี่ยวกับสุขภาพของผู้ป่วย ก่อนและหลัง การทดลองจำแนกตามรายชื่อในกลุ่มทดลอง.....	151
15	คะแนนความสามารถในการดูแลผู้ป่วยของผู้ดูแลผู้ป่วยจิตเภท ด้านความแข็งแรง ด้านร่างกายของผู้ดูแล และความเอาใจใส่ในสุขภาพของผู้ป่วยจิตเภท ก่อนและหลัง การทดลองจำแนกตามรายชื่อ ในกลุ่มทดลอง.....	152